

SZEGEDI HIRADÓ.

50-ik szám.

Szerdán, június 26-án 1861.

Harmadik évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői lakás:

Buzatér, Sziráky-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhozhozással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitelve a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr. Bélyegdíj minden egyes beíratásért 30 ujkr. A nyiltérben a háromhasábos petitsor igrtási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetések Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Előfizetési fölhívás

SZEGEDI HIRADÓ

augusztus—decemberi folyamára.

Midőn fél- és negyedéves előfizetőinket az előfizetés mielőbbi megújítására tisztelettel fölkérjük, azokhoz, kiket lapunkról a 47. és 48-ik számban érintettünk, megemlítendőnek véljük még, hogy július elején lapunk tárcájában egy érdekes olvasmányt fogunk kedveskedni t. olvasóinknak „Egy Garibaldi-önkéntes kalandjai“ című legújabb francia elbeszéléssel, mely a külföldön élő hazánkfiai hadi tetteivel sokszorosan egybefűzve a legélvezetesebb olvasmányt nyújtandja.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók; a pénzek a kiadóhoz címezendők. Gyűjtőknek 10 előfizető után egy tisztelet-példánnyal kedveskedünk.

Szeged, június 26. 1861.

A „Szegedi Híradó“ szerkesztősege.

A fölirat.

A förendek június 20-iki ülésében befejeztetvén a fölirat fölötti szónoklatok, az gróf Cziráky János indítványa szerint elfogadtattott. Közöljük egész terjedelmében:

„Fölséges ur! A közelebb lefolyt tizenkét esztendő súlyos szenvedések kora volt reánk nézve. Ősi alkotmányunk eltöröltetett, s a korlátlan hatalom idegen rendszere nehezedett reánk. És e nyomasztó rendszer még súlyosabbá tették azok, kik azt ellenséges indulattal, korlátolt fölfogással s gyakran rossz akarattal kezelték. Bűn volt előttük a szabadság érzete, bűn volt ragaszkodásunk nemzetiségünkhez, bűn volt még a legtisztább honszeretetet is. Országunk erejét kimerítették, a nemzet vagyonát jogtalanul elidegenítették, nemzetiségünket üldözés tárgyává tették. Minden nap új szenvedést hozott, minden új szenvedés egy gyökeret szakasztotta el keblünkben a hitnek és bizalomnak. Isten úgy akarta, hogy szenvedjünk, de ne csüggedjünk s hűtlenség ne legyünk önmagunkhoz; és úgy akarta, hogy Fölségedet tizenkét évi tapasztalás végre meggyőzze, miként a korlátlan hatalom abszolút rendszere nem vezetheti a birodalom népeit boldogságra, de veszélybe döntheti a trónt és birodalmat. Ekkor Fölséged az eddig követett abszolút rendszert félrevetve, át kívánt lépni az alkotmányosság ösvényére, s népeinek kezeibe akarta lenni saját sorsukat. Összegyűltünk mi is, mint a magyar nemzet képviselői, hogy alkotmányos működésünket ismét megkezdjük s első lépésünk — fájdalmas fölszólalás, — melyet Fölségedhez intéztünk, nem a múlt idők szenvedései miatt, mikre ezuttal fátyolt borítottunk, hanem azon jogtalanságok miatt, mik most is fönnállanak s miknek azonnali elhárítása nélkül sem alkotmányunk visszaállítását, sem általában az alkotmányosságot lehetők nem tartjuk. Alkotmányos életünknek s nemzeti létünknek alapföltétele az országnak törvényes önállása s függetlensége. Első és legszentebb kötelességünk tehát minden erőnkkel, minden tehetségünkkel arra fordítani, hogy Magyarország Magyarország maradjon, s alkotmányos önállása és függetlensége sértetlenül föntartassék. És midőn ezen önállás lényegében megtámadatik, midőn azt veszély fenyegeti, nem ismerünk teendőink között fontosabbat, nem ismerünk sürgetőbbet, mint az ily megtámadás ellen haladéknélkül fölszólalni. Meg van pedig

támadva országunk alkotmányos önállása már az első lépésben, melyet Fölséged az alkotmányosság ösvénye felé irányzott; meg van támadva az által, hogy a magyar alkotmány visszaállítása csak föltételesen s leglényegesebb kellékeinek kivételével ígértetik; meg van támadva az october 20-án kiadott diplomában, melyet alapul vesz föl az országgyűlést megnyitó beszéd is. Meg akarja végkép fosztani ezen diploma Magyarországot azon ősi alkotmányos jogától, hogy a közadónak és katonaaállításnak minden kérdéseit egész terjedelmében saját országgyűlésén határozhassa el; kivészi a nemzet kezéből azon jogot, hogy legfontosabb anyagi és közjogi érdekei föltt királyával egyetértőleg önmaga hozhasson törvényeket. Pénz- és hitelügy, hadügy, vám és kereskedelem, ezen leglényegesebb kérdései a nemzet politikai életének, egy közös birodalmi tanács alá rendeltetnek, hol azok föltt Magyarországra nézve is egy többségben idegen hatalom, nem magyar érdekek szerint intézkednek. És a közigazgatás terén is függővé teszi ezen diploma Magyarország kormányzatát az osztrák kormányzattól, oly kormányzattól, mely nem is felelős, de ha felelős volna is, nem felelne Magyarországnak, hanem a birodalmi tanácsnak, hol a mi érdekeink, midőn azok az ő érdekeiktől eltérnek, a többségnél aligha elegendő biztosítékot találnának. Ha ezen eszme tettelesen életbe lépne, Magyarország nem lenne többé önálló sem törvényhozásban, sem kormányzatában, hanem legfontosabb érdekeire nézve alatta állana az osztrák birodalom közös törvényhozásának s kormányzatának; egyszóval csak névre volna Magyarország, tetteleg pedig osztrák provincia. A hatalomnak ezen ellentétünk s alkotmányos önállásunk ellen intézett jogtalan törekvése nemcsak törvényeinkkel ellenkezik, hanem egyenesen megtámadja magát a szankció pragmatikát, azon állami alapszerződést, melyet a magyar nemzet 1723-ban az uralkodóházzal kötött.

Őseink, midőn az említett évben Magyarország koronájára nézve a habsburgi ház nőgára is átruházták az örökösödést, ahoz határozott föltételeket kötöttek. Kimondták, hogy Magyarországon is szintugy, mint az örökös tartományokban az első-születtség sora tartassék meg, s ennélfogva mind Magyarországon, mind az örökös tartományokban az uralkodóháznak ugyanazon tagját illesse a trón. Kimondták mind Magyarországra és a magyar korona országaira, mind az örökös tartományokra nézve egytt és viszonyosan az elválaszthatatlan és föloszthatatlan birtoklást, mert sem III. Károly, sem Magyarország, sem az örökös tartományok nem akarták, hogy jövendőben a fejedelem föloszthassa gyermekei közt tartományait, mint ez korábban gyakran és még I. Ferdinánd alatt is megtörtént. De midőn az elválaszthatatlanság és föloszthatatlanság elvét a birtoklásra nézve megállapították, azt az országzásnak és kormányzatnak sem formájára, sem lényegére ki nem terjesztették, sőt ellenkezőleg, világosan kikötötték a 2-ik törvénycikknek 9-ik szakaszában: „hogy a nőagnak eképen elfogadott örökösödésére is kiterjesztessék az 1715. évi 3-ik törvénycikknek rendelete, mely szerint a nemzet biztosittatik, hogy a fejedelem Magyarországon soha másként országolani s kormányozni nem fog, mint az országnak alkotott és jövendőben alkotandó világos törvényei szerint. Kikötötték határozottan azt is, hogy a király az ország jogait, szabadságát, törvényeit köteles leendő mindenkor megtartani, uralkodásra lépvekor magát megkoronáztatni, királyi hitlevelet kiadni s a koronázási hitet letenni. A szankció pragmatika tehát Magyarország önállását s függetlenségét világosan föntartotta, a nemzet ezen jogához minden időben szorosán ragaszkodott, s ezen föltétel mellett szállott a magyar korona minden magyar királyra, ki a szankció pragmatikának megkötése óta Magyarország trónjára lépett. Csak II. József császár volt III. Károly maradékai közül, ki magát meg nem koronáztatva, s uralkodott abszolút hatalommal, de Magyarország törvényes királyának

el nem ismertetett, s nemcsak törvényhozási s közigazgatási rendeletei, melyeket élete végnapjaiban maga is visszavont, hanem a magánosok részére kiadott adománylevelei s privilegiumai is törvény által érvényteleneknek nyilvánítottak, mint ezt az 1780. évi 32. t. cikkely bizonyítja. Mária Terézia volt az első magyar király, ki a szankció pragmatika erejénél fogva lépett Magyarország trónjára. Az ő trónralépte által lépett tehát a szankció pragmatika először életbe, és midőn a magyar trónt elfoglalta, pontosan teljesítette is azon föltételeket, melyekhez örökösödési joga kötve volt; kiadta a királyi hitlevelet, letette a koronázási esküt, sőt az 1741-ki 8-ik t. cikkelyben újra biztosította Magyarországot: „hogy az ország jogait, szabadságát, törvényeit szentül megtartja, s tinnépélyesen kijelentette, hogy Magyarország az örökös tartományok módja szerint soha sem fog kormányoztatni.“ A második magyar király II. Leopold, ki bátyjának, a meg nem koronázott II. József halála után lépett trónra, kiadván koronázásakor a kir. hitlevelet, s letévén a koronázási esküt, azonfelül külön egy törvénycikkben Magyarország önállását s függetlenségét még részletesebben biztosította. Ugyanis az 1790-ki törvénycikkben világosan elismeri, hogy „ámbar az uralkodóház nőgának az 1723: 1-ső és 2-ik törvénycikkben Magyarországra nézve megállapított örökösödése ugyanazon fejedelmet illeti, kit a megállapított örökösödési rend szerint az elválaszthatatlanul és eloszthatatlanul birandó örökös tartományokban illet az uralkodás, Magyarország mindazonáltal szabad ország s egész ország-lási formájára nézve független és semmi más országnak vagy népnek lekötve nincs, hanem saját önállással s alkotmányával bir, s abban a király csak az országnak saját törvényei szerint, nem pedig a többi tartományok módjára országolhat és kormányozhat.“ És egy másik törvényben az 1790. évi 12-ik teikkben elismeri azt is: „hogy Magyarországon a törvények alkotásának, eltörölésének s magyarzásának joga a törvényesen koronázott királyt és az országgyűlésre törvényesen összereseglett országos Rendeket közösen illeti, s ezen jogot az országgyűlésen kívül gyakorolni nem lehet. A végrehajtó hatalmat pedig a „Fölség csak a törvények értelmében gyakorolhatja.“ A törvények ezen szavai s a fejedelemnek ily határozottan világos elismerése után lehet-e Magyarországnak alkotmányos önállásán kételkedni? I. Ferenc, ki édes atyja után a magyar koronát öröklötte, nemcsak a kir. hitlevelben biztosította a nemzet jogainak, szabadságának s törvényeinek megtartását, hanem későbbben is, uralkodásának 33-ik évében, az 1825. évi 3-ik cikkelyben újabban kijelentette, hogy fönemlített 1790. évi 10-ik teikk rendeletét szorosán meg fogja tartani s nyiltan elismerte, hogy az adó és katonaaállítás kérdéseit az országgyűléstől elvonni s az országgyűlésileg megajálott adót országgyűlésen kívül soha semmi szín alatt fölemelni nem lehet.

Hasonló biztosításokat adott a nemzetnek V. Ferdinánd is királyi hitlevelében, sőt még bővebbet azon törvényekben, melyeket 1848-ban szentesített, s melyek által nem új jogokat szerzett a nemzet, csak a kormányzatra tisztábban, korszerűbben állította össze azokat, melyekkel már régebben birt. A szankció pragmatika nem egyszeri diploma, nem octroyozott adomány vagy ígélet, hanem kölesönös egyezkedés folytán kötött alapszerződés, melyben egyrésztől őseink a habsburgi ház nőgának javára tinnépélyesen lemondottak azon jogról, hogy a habsburgi ház fiágának kihaltával szabadon választhassák királyukat, másrésztől pedig III. Károly, ki a nemzet ezen szabadválasztási jogát 1715-ben is a 3-ik teikkelyben nyiltan elismerte, a nemzet részéről kikötött föltételek teljesítését, az ország önállásának, függetlenségének, jogainak, szabadságának, törvényeinek föntartását ígerte. Az eképp szabad egyezkedés mellett kötött kétoldalú alapszerződés teljes erejében s minden föltételeivel egytt életbe lépett, minden

azután következett koronás királyok által megtartott, az abban foglalt biztosítások ujjában s részletesebben ismételtettek s a jogszerűen kötött szerződést jogszerű gyakorlat szentesített. Lehet-e most azon szerződést egyoldalul megszegni s a nemzettől követelni azon kötelezettséget, mi abban foglaltatik, de a kötelezettség föltételeit mellőzni, vagy hiányosan és csak némely részben teljesíteni? Midőn egyrésztől mind a szankció pragmatikában, mind egyéb törvényeinkben ily világosan ki van fejezve a közöttünk és az örökös tartományok között létező azon törvényes kapocs, mely az uralkodóház ugyanazonosságában áll, vagy a personalunio, ennél szorosabb kapcsolatnak, a valóságos realunionak nyoma törvényeinkben nincs; sőt a felhozottak kétségtelenné teszik, hogy realunio közöttünk s közöttük nem is létezett, s azt létrehozni Magyarországnak szándéka soha sem volt. Világos ez Magyarország és az örökös tartományok közjogi helyzetének természetéből is. Ha 1723-ban a szankció pragmatika meg nem köttetik, III. Károly 1740-ben történt halálával, minthogy benne a habzburgi ház fiága kihalt, Magyarország szabadon választhatta volna királyát, s ekkor nem lett volna lehetetlen, sőt tekintve a nagy befolyást, melyet azon korban Franciaország gyakorolt az európai politikára, és tekintve Nagy Friderik személyességének hatását, tekintve azt is: hogy mind a francia udvarnak, mind Nagy Frideriknek érdekében volt az ausztriai házat gyengíteni, nem lett volna valószínű, hogy nem Mária Terézia, hanem más választásék Magyarország királyának. Ez esetben Magyarországnak külön királya lévén, a birodalom úgy, mint most van, nem is alakulhatott volna. És ha bármikor megtörténék, mi ha talán a közel jövőben nem valószínű is, még sem lehetetlen, hogy a most uralkodó ház nőágban is kihalt, Magyarország királyválasztási joga a szankció pragmatika értelmében a nemzetre ismét visszazálland, s ha akkor Magyarország külön királyt választ, fölbomlik azon állam, melynek egységét az osztrák államférfiak Magyarország önállóságának megsemmisítésével akarják most létrehozni. Fölbomlik erőszak nélkül, jogszerűen; fölbomlik azért, mert az egyetlen kapocs, az uralkodóháznak ugyanazonossága megszűnt. Pedig ha léteznék ezenkívül más kapocs is közöttünk és közöttük, az még fennmaradván, az egész államot összetartaná; valamint péld. Anglia, Skócia és Irland között nem szűnnék meg a kapocs az uralkodóház kihaltával, mert azok nem personal, hanem realunióban vannak egymással. Sőt megtörténhetik a birodalomnak végképeni jogszerű fölbomlása a fejedelmi háznak teljes kihaltá elött is; mert azon szankció pragmatika, mely az örökös tartományokra nézve megállapított s azok által elfogadtatott, azt rendel, hogy III. illetőleg VI. Károly és I. József ágainak teljes kihaltával I. Leopold leányait s azok maradékait, ezek után pedig a fejedelmi háznak minden egyéb ágait illesse az örökösödés elsőszülöttségi sorban. A magyar trónöröklési törvény, az 1723. évi 2-ik cikkely Károly és József ágainak teljes kihaltával a trónöröklést egyedül I. Leopold maradékaira szorítja s azt a fejedelmi ház többi ágaira semmi esetben ki nem terjeszti. Ha tehát III. Károlynak, I. Józsefnek és I. Leopoldnak minden maradékai teljesen kihálnának, Magyarország szabadon választaná királyát, az örökös tartományok pedig az általuk elfogadott szankció pragmatika értelmében ugyanakkor a fejedelmi háznak más valamely még fönlévő ágát tartoznának uralkodójokul elismerni. Ez a lényeges különbség is figyelmet érdemlő bizonyosága annak, hogy Magyarország és az örökös tartományok között realunio nem köttetett. Megemlítünk még egy körülményt, mely világosan arra mutat, hogy Magyarország és az örökös tartományok között országlás és kormányzat tekintetében realunio nem létezett s nem létezhetik. Magyarország törvényei szerint a kiskoru magyar királynak gyámja — az ország nádora; határozottan kimondja ezt a nádori hivatalról 1485-ben alkotott törvények második cikke, melyet az 1681: 1 ső te., az 1815: 5. és a szankció pragmatika megkötése után is az 1741: 9. és 1790. 5. cikkelyek ujjában megerősítettek. Ellenben az örökös tartományokban a kiskoru fejedelem gyámja annak legközelebbi atyai rokonát illeti. A fejedelem kiskorusága esetében tehát törvény szerint Magyarországnak is más, az örökös tartományokban is más áll az országlás és kormányzat legmagasabb fokán. Lehet-e oly országok közt, melyekben az országlás és kormányzat mind személyzetre, mind rendszerre és formára nézve egymástól annyira különböző, más és szorosabb kapcsolat, mint az uralkodóház ugyanazonossága. Képzeltető-e ily viszonyok között egyik vagy másik ország közjogi állásának teljes fölforgatása nélkül szorosabb realunio? De tekintünk az örökös tartományok politikai helyzetét multban és jelenben. Akkor, midőn a szankció pragmatika köttetett, az örökös tartományok a német-római birodalomhoz tartoztak, Magyarország pedig annak része soha sem volt. A német-római birodalom egyes országainak feudális természete annyira különböző volt Magyarországnak nem feudális, semmi hatalomtól nem függő közjogi állásától, hogy ily különböző jogállású tartományok között más, mint csupán personaluniót létrehozni nem is lehetett

volna. Midőn később a német-római birodalom bomladozni kezdett, I. Ferenc 1804-ben a római császársági cím mellé az ausztriai örökös császársági címet vette föl, de Magyarországra nézve aug. 17-én kelt ünnepléses nyilatkozatában kijelentette, hogy e cím fölvétele által Magyarország jogait, törvényeit s alkotmányát legkevésbé sem kívánja csorbítani, s hogy Magyarország előbbeni status-jogi állásában továbbra is megmarad. Jelenleg az ausztriai örökös tartományok tagjainak a német szövetség iránt kötelezettségeik vannak, melyek terhekkel járnak; a szövetség határozatai kötelező erővel bírnak minden a szövetséghez tartozó országokban, Magyarország ellenben nem tagja a német szövetségnek. A német érdekek, melyeket az osztrák tartományok védeni s előmozdítani kötelesek, reánk nézve idegen érdekek. A szövetséges hatalom, mely az osztrák tartományokban némely tárgyakra nézve parancsoló hatalom, előtünk teljesen idegen. Németországnak lehet háborúja saját érdekében, határai megtámadhatók, és azon háborúban Ausztria köteles résztvenni, köteles védeni a megtámadott határokat. De az ő háborújuk nem a mi érdekeink, ők a mi harcainkban nem állanak mellettünk, nem fogják védeni megtámadott határainkat, mert mi nem vagyunk a szövetség tagjai. Ily különböző politikai helyzetű országok között lehet-e szorosabb kapcsolat, mint personalunio? Azon birodalmi tanácsban, melynek túlnyomó többsége a német szövetségnek értelmében le van kötelezve, mi biztosítana minket, hogy akkor, midőn a mi és a német szövetség érdekei nem ugyanazok, jogaink méltányoltatni s érdekeink kiméltetni fognak? A szorosabb kapcsolat alárendelne minket az osztrák többségnek, sőt alárendelne a reánk nézve teljesen idegen német szövetség politikájának is, melytől mi viszonzásul semmit nem követelhetnénk.

Fölhozzák ellenünk, hogy a birodalom érdeke a legfőbb tekintet, s annak az egyes részek kötelesek saját érdekeiket alárendelni. Nem vonjuk kétségbe ezen állítás igazságát oly birodalomra nézve, mely ugyanazon egy közjogi alapon áll, melynek egyes részei föltétlenül csatlakoztak egymáshoz, melyet szorosabb realunio köt össze. De Magyarország az uralkodóházzal szerződött, nem az örökös tartományokkal; szerződött az örökösödés föltét, nem valamely szorosabb közjogi kapcsolat föltét, sőt még azon szerződésben is kikötötte független önállóságának biztosítását. Ezen szerződést kész leend Magyarország mindenkor megtartani, de azt megváltoztatni s helyébe szorosabbat állítani, magát az örökös tartományok érdekeinek lekötni, s ezáltal alkotmányos önállóságát lemondani szándéka bizonyosan nincs. Számtalan jogviszony létezik mind a köz-, mind a magánjog körében, mi az egyik vagy másik félnek alkalmatlan; de ha minden ily jogviszonyt föl lehetne forgatni, mert az egyik félnek érdekei annak megváltoztatását kívánják, s kivált ha föl lehetne forgatni olyképen, hogy az egyik fél tartsa meg, a mire kötelezte magát, a másik azonban nem teljesíti a kikötött föltételeket, mert azok neki terhesek; ugy sem a törvényt, sem a szerződések nem nyújtanának biztosítást, hanem egyedül az erő volna a jognak mértéke. És ha tekintjük Svécia és Norvégia példáját, láthatjuk, hogy két állam csupán personalunio mellett is megállhat egymással, s mi, kik az örökös tartományokkal hasonlóul personalunio mellett ugyanazon uralkodóház alatt állunk, közjogilag egymástól függetlenül miért nem állhatnánk meg testvérileg, egymás jogait és érdekeit kölcsönösen tiszteltetben tartjuk? Midőn mi Magyarországot alkotmányos önállóságát, függetlenségét a hatalom szava ellen védjük, midőn ovakodunk azon szorosabb kapcsolattól, melyet alkotmányunk némi visszaállításának föltétele gyanánt akarunk reánk kényszeríteni, nem kívánunk ellenségesen föllépni az örökös tartományok népei ellen. Nem akarjuk mi a birodalom fönlétét veszélyeztetni, s készek vagyunk azt, amit tennünk szabad, s mit önállóságunk s alkotmányos jogaink sérelme nélkül tehetünk, a törvénytől szigorú kötelesség mértékén túl is méltányosság alapján politikai tekintetből megtenni, hogy azon súlyos terhek alatt, melyeket az eddig fönlétező abszolút rendszer fonak eljárása összehalmozott, az ő jólétük s azzal együtt a mienk is össze ne roskadjon, s a lefolyt nehéz idők káros következményei róluk és rólunk elhárítsanak. De csak mint önálló független szabad ország akarunk velők, mint önálló független szabad országokkal érintkezni; csak ezen uton fogjuk érdekeinket s az ő érdekeiket összhangzásba hozhatni, s határozottan visszautasítunk minden alárendeltséget, minden egybeolvadást akár a törvényhozás, akár a kormányzat terén, mert ez önállóságunk fölléte volna, mit tennünk merőben lehetetlen. Szükségesnek látjuk tehát ünneplésesen kijelenteni, hogy mi az országnak állami alapszerződés által, törvények által, királyi hitlevelek s koronázási eskük által biztosított alkotmányos önállóságát s törvényeink függetlenségét semmi tekinteteknek, semmi érdekeknek föl nem áldozhatjuk, s ragaszkodunk ahoz, mint nemzeti létünk alapföltételéhez. Ugyanazért meg nem egyezhetünk abban, hogy a közadónak s katonaszerzésnek, általában a pénz- és hadügynek kérdései a magyar országgyűléstől bármely részben elvonassanak. A törvényhozási jogot

valamint mi nem kívánjuk más országokra nézve semmi részben gyakorolni, ugy Magyarországra nézve azt a magyar királyon kívül senkivel mással meg nem oszthatjuk; Magyarország kormányzatát s közigazgatását a magyar királyon kívül senkitől mástól függővé nem tehetjük, s azt más országok kormányzatával nem egyesíthetjük; nem akarunk tehát sem a birodalmi tanácsban, sem valamely birodalmi népképviselőben résztvenni, s annak rendelkező hatalmát Magyarország ügyei föltétlenül nem ismerjük, s az örökös tartományok alkotmányos népeivel csak úgy, mint önálló szabad nemzet más önálló szabad nemzettel, függetlenségünk teljes megóvása mellett, vagyunk hajlandók esetenként érintkezni.

Másik lényeges tárgy, mire nézve fölszólalni kötelességünk, az országgyűlésnek kiegészítése. Sem Erdély, sem Horvát- és Tótország, sem a határvidék, sem Fiume és a Tengeremellék közöttünk képviselve nincsenek, mert az országgyűlésre meg nem hívtattak; pedig ezek is kiegészítő részei az országgyűlésnek, s a törvények világos rendelete szerint meghívandók lettek volna. A szankció pragmatika, a kir. hitlevelek s fejedelmi eskük határozottan kimondják, hogy az ország integritása mindenkor sértetlenül föntartandó. De az integritás nem csupán abból áll, hogy az ország területéből semmi el ne szakítottassék, hanem az a politikai integritást is magában foglalja. Midőn tehát a végrehajtó hatalom lehetetlenné teszi, hogy az országnak valamely része, vagy a magyar koronához tartozó valamely ország alkotmányos részét vehessen az ország legfontosabb politikai működésében, s együtt gyakorolhassa a törvényhozás jogát: az ország politikai integritása van megsérve. A mult idők szomorú eseményei káros félreértéseket idéztek elő közöttünk és nem-magyar nemzetiségi polgártársaink között. — Ezen polgártársaink nemzetiességük érdekében és Horvátországnak közjogi állása érdekében is követeléseik vagynak, melyeket ignorálnunk nem lehet, de nem is akarunk. El vagyunk határozva mindent elkövetni, hogy a félreértések elhárítsanak, s teszünk, mit az ország szétdarabolása s önállóságának föllétezéséhez nélkül tehetünk, hogy a honnak minden nemzetiességi polgárai érdekében s érdekelében összeforjjanak. Ohajtjuk törvényeink azon rendeleteit, melyek e részben akadályul szolgálhatnak, közös érdekeink szerint méltányosság alapján módosítani, s hogy ezt eszközölhessük, multhatlanul szükséges az országgyűlésnek mielőbbi kiegészítése. Mind Magyarországnak, mind Erdélynek azon egyesítés iránt hozott törvényei ő Felsőge által szentesítettén, azonnal végre is hajtottak. Akkor, midőn az alkotmányosság föltételével abszolút rendszer lépett az alkotmányosság helyébe, Erdély Magyarországtól közigazgatás tekintetében ismét külön választott. Most azonban, midőn Felsőged az abszolút rendszert megszüntetnie nyilvánította, okvetlenül meg kell szűnni azon rendszer jogtalan következményeinek is. Azon törvények tehát, melyek Erdélyt Magyarországgal egyesítették, melyeket az abszolút hatalom ideiglenesen mellőzött, de meg nem semmisíthetett, az alkotmányosság elvének kimondásával szükségképen életbeléptek ismét s az egyesítést újra kérdésbe vonni, a fölött újra határozni és ezáltal a kedélyek nyugalmát fölzavarni nemesak törvénytelen, hanem káros politikai tévedés is volna, a tetteges egyesítésnek minél előbbi végrehajtását pedig megtagadni nem annyi volna, mint Erdélyt nem egyesíteni Magyarországgal, hanem annyi, mint azt Magyarországtól valósággal elszakasztani, és ez a szankció pragmatikával merőben ellenkezik. Hiszünk, hogy Erdélynek nem-magyar nemzetiségű polgárai sem fogják kockáztatva látni az egyesülés által nemzeti érdekeiket, mert megnyugvást és teljes biztosítást fognak találni azokban, miket mi más nemzetiségű polgártársaink irányában határozni s tenni fogunk. Ami Horvátországot illeti, nem követeljük, hogy az ő kisebb számú képviselőik ellenében a mi nagyobb számunk határozzon az általok netán előadandó követelések s föltételek fölött. Horvátország saját territoriummal bir, külön állása van, s nem volt soha bekebelezve Magyarországra, hanem kapcsolatban állott velünk és társunk volt, ki jogainkban s kötelességeinkben, szerencsénkben, bajainkban osztozott. Ha tehát most Horvátország mint ország akar résztvenni törvényhozásunkban, ha előbb tisztába akar jönni velünk azon föltételekre nézve, melyek mellett közjogi állását Magyarországgal kész összekötöni, ha erre nézve ugy akar velünk érintkezni, mint nemzet nemzettel, nem fogjuk azt visszautasítani, csak azt kívánjuk, hogy Horvátország ne gátoltassék, miszerint küldöttjeit országgyűlésünkhez küldhesse, s ezáltal nekünk is, nekik is mód és alkalom nyújtassék az értekezést közjogi alapon megkezdhetni. Mindaddig tehát, míg azok, kik törvény szerint az országgyűlésre meghívandók, meghíva nem lesznek, mi az országgyűlést kiegészítettnek nem tekinthetjük, s törvények alkotásába s koronázási egyezkedésekbe nem bocsátkozhatunk.

Legfontosabb alaptörvényeink, különösen az 1848. évi lényeges közjogi törvények hatályon kívül tetettek. Parlamentaris kormányunk, felelős miniszteriumunk most sincs. Esküdtszéki eljárással

párosult sajtótörvényünk vissza nem állított. Világos törvényeink ellenére az ország beleegyezése nélkül idegen ujoncozási rendszer léptetett életbe, a katonaság törvényellenesen szaporított, hazánkfiai közül számosan nem magyar, hanem az örökös tartományokbeli ezredekbe soroztattak, és midőn ők és a magyar ezredek hazánkon kívül kénytelenítettnek szolgálatot tenni, az országot és várait idegen katonaság tartja megszállva. A közadó országgyűlésen kívül abszolút hatalommal állapított meg, törvényeinkben ismeretlen s a nemzet által soha el nem fogadott indirect adók hoztak be, s mind a törvény ellenállapított direct adó, mind a jogtalanul behozott indirect adók még most is követeltetnek; sőt hogy az abszolút rendszernek ígért megszüntetése iránt hitünk végkép elenyésztek, s remény és bizalom keblünkben újra föl se éledhessenek, keserű gúny gyanánt most legújában oly rendeletet adott ki az alkotmányellenes abszolút hatalom, miszerint a törvénytelen adó fegyveres erőszakkal is behajtatik. És ez azon pillanatban történik, midőn a Felséged által összehívott országgyűlés együtt van, s a nemzettől az követeltetik, hogy teljesítse a szankció pragmatika szerinti kötelezettségét és koronázzon; holott másrésztől az ezen kötelezettséggel viszonyos föltételek teljesítésére nézve még csak komoly szándék sem mutatkozik. Nem csodáljuk, hogy az abszolút hatalom, midőn alkotmányunkat félretette, felfüggesztette egyszersmind ezen törvényeket is, mert parlamentararis kormány, esküdtszéki eljárással párosult sajtószabadság és a nemzetnek azon sarkalatos joga, miszerint országgyűlésen kívül semmiféle közadót kivetni s behajtani nem lehet, egyenes ellenében vannak az abszolút rendszerrel. De miután Felséged ünnepelesen kinyilatkoztatta, hogy az abszolút hatalomról lemond és az alkotmányosság ösvényére tér, ha azt kívánja tőlünk, hogy bizunk abban, miszerint őszintén ezen téren akar haladni, az absolutismus által felfüggesztett törvényeknek tettelem ismét vissza kell állani teljes erejükben, és meg kell szűnni azonnal a törvénytelen adó fegyveres erővel behajtásának, s az azzal kapcsolatban lévő vérlázító erőszakoskodásoknak, amelyekben résztvevőkre nézve az 1530. évi 1-ső teikk különben is szigoruan intézkedik. Szentesített törvényeket csak azon hatalom függeszthet föl, mely azokat alkotta. Alkotmányos országban csak az összes törvényhozás alkothat törvényeket, azokat tehát egyoldalú hatalommal felfüggeszteni, vagy a mit az abszolút hatalom mint a rendszerével össze nem férő hatályon kívül tett, azt az alkotmányosság mellett is egyoldalulag függőben tartani, ellenkezik az alkotmányosság fogalmával. A szankció pragmatikának egyik világos föltétele az, hogy a király minden országgyűlésileg alkotott törvényeket megtartsa. Törvényeink, melyeket az abszolút rendszer felfüggesztett, rendes törvényhozás útján lőnek alkotva és szentesítve, s míg azok megváltoztatásába a nemzet bele nem egyez, kötelező törvények maradnak, melyeket hatályon kívül tenni s függőben tartani annyi, mint a szankció pragmatika világos föltételét megszegni.

Parlamentaris kormány, felelős miniszterium, esküdtszéki eljárással párosult sajtószabadság, az adó meghatározásának joga és a törvények értelmében alakult hadsereg az alkotmányos szabadságok legerősebb biztosítékai. Nekünk ezen biztosítékokat megadták szentesített törvényeink, s mi azoknak megszüntetésében vagy bármilyen korlátozásában soha meg nem egyezünk, és azoknak ideiglenes felfüggesztését is az alkotmány felfüggesztésének, sőt minden alkotmányosság megtagadásának tekintjük. Mi teljes jogegyenlőség alapján akarjuk kifejezni s biztosítani alkotmányos életünket. Akarjuk, hogy a polgári jogok teljes élvezetére nézve sem vallás, sem nemzetiség a hon polgárai között különbséget ne tegyen; akarjuk, hogy más nemzetiségű honfitársainknak nemzetiségi igényei mindenben, mi az ország politikai szétdarabolása- és törvényes függetlenségének fölládozása nélkül eszközölhető, még ezen országgyűlésen törvény által is biztosítottassanak. De ha felfüggesztett törvényeink teljes erejükben tettelem vissza nem állítatnak, s a jogtalan felfüggesztésnek minden még fönlévő jogtalan következményeit azonnal el nem töröltetnek, a nemzet, mely most meg van fosztva alkotmányos szabadságának minden biztosítékától, nem bocsátkozhatik semmi újabb törvényalkotási értekezletekbe, semmi egyezkedésekbe, mert miként s mi célból alkosson újabb törvényeket, midőn azt látja, hogy egyoldalú hatalommal felfüggesztett alaptörvényeinek hatálya még akkor is függőben tartatik, midőn a fejedelem a nemzet képviselőit összehívta, hogy alkotmányos működéseket ismét megkezdjék. Kijelentjük tehát, hogy az abszolút rendszer által hatályon kívül tett s még most is függőben tartott törvényeinknek tüsténti teljes visszaállítását, s az abszolút rendszer által jogtalanul behozott s még tettelem fönlévő minden törvényellenes intézkedéseknek, törvénytelenül kivetett terheknek s azok jogtalan behajtásának azonnali megszüntetését sürgetjük. Ami továbbá a Felségednek V. Ferdinándnak a trónról lemondását illeti, mellőzve jelenleg azt, hogy az ide vonatkozó okiratok velünk nem törvényes alakban és uton közöltettek, kijelentjük: miként országgyűlésünknek az 1848. évi 5-ik teikk

értelmében teljes kiegészítése s azon évi 3-ik teikk által kijelölt közegek helyreállítása előtt az érintett okiratok megbírálásába nem bocsátkozhatunk és a trónváltás kérdése iránt nem nyilatkozhatunk.

Több honfitársaink tartózkodnak idegen földön, politikai vádak folytán száműzve a hazából. Tübben még most is börtönben sinlődnék. Ugyanazon abszolút rendszer száműzte őket, mely a mi alkotmányos szabadságunkat elnyomta. Idegen bíróságok által idegen törvények szerint lettek politikai vádak miatt elítélve, s elítéltetésök az akkor behozott abszolút rendszernek volt következménye. De ha ezen abszolút rendszer megszünt, ha annak helyébe most az alkotmányosság lép, lehet-e azon megszünt rendszernek következményeit most az alkotmányosság mellett is föntartani? Mi tehát az említett ítéleteknek minden még fönlévő következményeit az alkotmányosság visszaállításával megférhetleneknek s ennélfogva megszüntetnek tekintjük, s mindaddig, míg politikai okokból száműzött honfitársaink visszatérhetésének minden tettelem akadályát el nem lesz hárítva, a letartóztatottak szabadon nem bocsátatnak, az elkobzott javak vissza nem adatnak, hitünk s bizalmunk nem lesz az abszolút rendszer megszüntetésében és az alkotmányosság visszaállításában; e hit és bizalom nélkül pedig sikeres tanácskozásaink lehetlenek. Ezek azok, melyeket mély tisztelettel, de őszintén s tartózkodás nélkül mindenekelőtt kijelenteni kötelezettségünknek tartottunk. Az uralkodásnak végeélja nem lehet a hatalom nagysága; a hatalom csak eszköz, végeél a népek boldogítása. Ha Felséged, ki egykor a hatalom abszolút rendszerét hitte legbiztosabb eszköznek arra, hogy népeit boldogítsa, tizenkét évi tapasztalás folytán meggyőződött, miszerint ez uton célt érni nem lehet, s ezen meggyőződésből az alkotmányosság ösvényére lépett; ha Felséged el van határozva, ingatlanul megmaradni ezen ösvényen, ha Felséged azt akarja, hogy a hitnek és bizalomnak megszakgatott gyökerei újabb szájakat hajtsanak: méltánylani fogja teljes mértékben őszinte előterjesztésünket. A magyar király csak koronázás által lesz törvényes magyar király, e koronázásnak pedig törvényesabta föltételei vannak, melyeknek előleges teljesítése mulhatatlanul szükséges. Alkotmányos önállásunk sértetlen föntartása, az országnak területi s politikai integritása, az országgyűlésnek kiegészítése, alaptörvényeink tökéletes visszaállítása, parlamentararis kormányunk s teletős miniszteriumunk ismétli életbeléptetése s az abszolút rendszer minden még fönlévő jogtalan következményeinek megszüntetése oly előleges föltételek, melyeknek teljesítése nélkül tanácskozás és egyezkedés lehetetlenek.

Kik egyébiránt mély tisztelettel vagyunk Felségednek legalázatosabb szolgálói:

Magyarország országgyűlésileg együttlévő főrendei és képviselői.

Pesti posta.

Szentiván napja előestéjén 1861.

□ Nagy lépéssel közelebb vitte az ország ügyét e hét azon pont felé, melyen újabb válság várja.

Az ország főrendei öt napi derekas munkával oda érlelték azon egyszerű közjogi pert, mely az ország és a fejedelmi ház jelenlegi feje közt Isten és a világ színe előtt folyamatban van, hogy az egyik fél felszólalása mint Magyarország országgyűlésileg együttlévő főrendei és képviselői által elfogadott s az illető elnökök és jegyzők által kellőleg aláírt felirat legközelebb fel fog vitetni Bécsbe, s mi e komoly napok egész súlyát érezzük, mintha a legfeszültebb várakozás ünnepi csendében fönnen hallanók dobogni azon megszámlálhatlan milliók kebelét, kiknek legközelebbi sorsa fölött Bécsben mondandják ki, mint első bíróság az ítéletet. A kérdés nem Magyarországé többé, hanem a birodalom, sőt Európa összes népeire nehezedik súlya.

Mily szabályellenes helyzet! A felek egyikét a bíró székébe ültette a sors, a másik fél pedig félreérthetetlenül kijelentette, hogy jogából nem enged, mert öngyilkolás nélkül nem lehet.

A helyzet aggasztó voltát két tekintet enyhíti némileg az, hogy az első bíróság ítéletétől van többrendű fölbevezés; és az, hogy a főtörvényszék az „Idő“ végítéletét több megnyugvással várhatja a nemzet, mely, ha Isten úgy akarja, mint magunk, halhatatlan, mintsem a hatalom, mely, ha a nemzettel szövetkezik, ezzel egyitt megmaradhat, ellenben, ha a nemzetet el akarná nyomni, e törekvésében aligha tarthatna számot, hogy Isten, a világ s az idő segítendik.

Meglehet, hogy mielőtt e sorok a közönség elé jutnak, a felirat Bécsben lesz; meglehet, hogy ott már eddig is elhatározták, hogy mit fognak tenni. E sorok sz. László napján látandnak világot, s én hiszek, s ma erősebben, mint valaha, azon nemzet jövőjébe, melynek első alapját e földön Attila vetette meg, azon Attila, kit nem saját nagy és nemes lelke, hanem kortársainak nyomorult hitványsága tön Isten ostorává; hiszek a nem-

zet jövőjébe, melyet Árpád hozott ide, azon Árpád, ki a világ legmagasb trónjának is diszvé, a legnagyobb népek is boldogítójává lett volna, annyira értett a joghoz, annyira a kard forgatásához; hiszek jövőjébe a nemzetnek, melynek királyi székén oly férfiak ültek, mint sz. István, sz. László, Könyves Kálmán, Nagy Lajos és Mátyás az igazságos, és kiknek sorába állni amily nagy, ép oly dicső feladat bárki fiára nézve; és hiszek jövőjébe a nemzetnek, melynek országgyűlésileg együttlévő főrendei s képviselői oly egyértelműleg s oly fönhangon nyilatkoztak az ország és minden népeinek elvülhetlen és elidegeníthetlen jogai mellett.

A felsőházban elmondott vagy ötven beszédnek gyűjteménye, ha együtt lesz, megbecsülhetlen kincset képezend, és bármint forduljon a kocka, az utókor még századok múlva is visszazarándokland az 1861-ik év emlékeihez, melyek közt a későbbi időkben a magyar ember előtt nagyobb érdekű nem fog semmi lenni, mint azon férfiak nyilatkozatai, kikre a 12 évi fejetlenség után a legnagyobb, a legnehezebb feladat bízva volt: az ország és királyi szék visszahelyeztetése oda, hol 1848-ban álltak.

E nyilatkozatok közt, melyek annyifélek és oly tanulságosak, feltűnt az, hogy egyik sem érinti azt a tényt, miszerint Bécsben legkisebb figyelemmel sincsenek az időre, különben tudniok kellene, hogy már october 20-ka óta is nem hat, hanem nyolc havi idő telt le; hogy tehát azok is, kik az october 20-án tett ígéretek őszinteségében hittek, s a jobb jövő reményében, s a jelen nyomoru tengés megrövidítése végett a multa fátyolt vetni készszen voltak, — csalódásukat látván, fejét csóválnak s már nem tudják, mivel nyugtassák magukat, mivel biztassák azokat, kikben kívülől jövő biztások tartják a lelket.

Majláth György főtárnokmester zárnyilatkozata a vita utolsó napján különösen figyelmeztetni talán szükséges.

Kik azt, ami a világot mozgatja, hirlapokból akarják megismerni, összetévesztik a gép különböző részeit, az óramutatót egynek tartván a rugóval. Majláth beszéde, mint villám a sötét éjben, pillanatnyi fényt vetett a homályba, melyben az országos gépezet rugói feszelegnek! Isten segíts!

Utca-szabályozási javaslat.

Midőn az iskola-utcából a kereszt-utcán keresztül sétáltam a napokban, egy egészen új utca ötlött szemembe — a bába-utca. Ez tulajdonképp csak egy könyökköz, miután a nádor-utcának egy ágát képezi; de jelenleg a benne több helyt épülő házak megérdemlik, hogy e köz utcává váljék.

Kinek e közben eddig némi teendője volt, bizonyára az undornak némi nemével haladt végig rajta; mert részint eldugottsága, részint szerencsétlen kanyarodása miatt fészke volt e köz minden rondaság- és szemétnék; de a város közepén ily helyeket a szépitő bizottmánynak — főleg az építkezés jelenlegi szép lendülete mellett — tűrnie nem szabad.

E sorok írója a látottak után azon gondolatra jött, hogy megpendíti a „Szegedi Híradó“ban ezen a jelen alakjában ide nem illő köznek utcává alakíttatása eszméjét, s pedig méltán, mert a szépitészeti szabályok szerint a kívánt kellekek meg vannak, s a belváros benne épen oly utcát nyerne, mint a vele egyközűleg futó nádor-utca.

E terv kivételére nem lenne egyéb szükséges, mint e közt bevágni az oroszán-utcában, s ekkor egyik végsőgét a Terecsényi-féle ház képezné, míg a mellette lévő alacson ház elhordása az utcát egészen megnyitná, miáltal a háztulajdonosok, kik ez utcába hajló épületekkel bírnak, azokat a legjobban értékesíthetnék, mint azt már most is teszik, dacára e köz szerencsétlen alakjának.

A legrövidebb ut, melyen e terv kivihető, következő lenne: az illető utcai birtokosok folyamodványt nyujtsanak be a városi tanácshoz, hogy az utca kinyitására szükséges kisajátítás mérnöki tervezet szerint megejtessék; a szépitő bizottmány bizonyára nem késendik e megkeresésben a lehető leggyorsabban eljárni, s az illetőket építkezési terveiben ez által elősegíteni fogja.

A kisajátítás kárpótlására nézve — nézetem szerint — a méltányosság az lenne, hogy akiknek előnyére ez utcaszabályozás történik, a kisajátítandó tér költségeit is viseljék, ami aránylag a háromlandó haszonhoz, hiszem, senkinek sem lenne terhes. De ez csak egyéni nézet, s meglehet, hogy a kisajátítás kárpótlására talán más könnyebb mód is találkozik, melynek előadására e lapok hasábjai szintén nyitva állnak.

Rövid idő alatt az építkezési téren városunkban oly előhaladás történt, hogy a város közepén e célszerű, sőt mellőzhetetlenül szükséges utca-rendezeit a lehető legrövidebb idő alatt végrehajtatni hiszem, meg lévén győződve, hogy sem az érdeklettek, sem a szépitő bizottmány nem fognak elháríthatlan akadályokra találni. △

Szőlőgyomlás.

A szőlőszeti újabb elvek pártolói ismét egy fontos miveletre figyelmeztetjük, melynek éppen most következik az ideje, és ez a szőlőgyomlás. Általános szokás, a szőlővesszőt, midőn elegendő magasságra nőtt, megkurtítani s a karóhoz kötni, mely alkalommal sok helyen a fölösleges szőlővesszőket is kitördelik, vagyis kigyomlálják a tőkét. Mindezen munkát együtt vagy külön zöldmunkának nevezik, mi azonban minden egyes munkát, valamint külön végezni, úgy külön más névvel jelölni óhajtjuk. Igen nagy hibának tartjuk mi azt, midőn a kötés, gyomlás s vesszőkürítés egyidőben végeztetik; mert ekkor az egyik munka korábban, a másik ellenben később történik, mint kellene. Nevezetesen, ha a gyomlálással odáig késünk, a míg a vesszőt kurtítani kell, akkor a felesleges vesszők minden ok és cél nélkül fogják elvonni a tőke erejének egy részét, s azt faképzésre fogják fordítani, miáltal azon vesszők szenvednek, melyek termést hoznak, vagy melyeknek földadata jövő évre csapocskákat növelni.

Az újabb gyakorlat s kísérletek meggyőzték borászainkat arról, hogy a szőlőmivelnél is jó a divide et vincas elvet követni, s megosztani a munkát. Így mindenekelőtt a tőkét kell kigyomlálni, és pedig sokkal előbb a vessző kurtítás idejének beállításánál, mert ha a fölösleges vesszők kitördelésével — kigyomlálásával — addig várunk, a míg a vesszőket kötni vagy kurtítani szükséges, akkor ezen munkával nagyon elkésünk, mivel mint fölebb mondánk, már ezen ideig sok táperőből fosztották meg a fölösleges vesszők az anyatőkét. Ha pedig a gyomlás miatt a vesszőkürítással s kötéssel sietnénk, akkor szintén kárunk lenne, mivel az idő előtti kötés által sok fűrt veszne el, mely még ki nem fejlődött; de bizonyosan meg kellene ismételve a kötést tenni, mi sok költségbe kerülne. Kárt tennék magunknak az idő előtti vesszőkürítással is, mert ha a szőlővesszőt a kellőnél kurtábbra tördelik le, megfosztják az által a tőkét azon szükséges szervektől, t. i. leveleitől, melyek által tápanyagának nagyrésztét a légkörből nyernie kell.

A szőlő, mint kuszónövény igen erős vesszőhajtásokat szokott tenni, s indái folyton fölfelé törekednek. Ezt tehát mérsékelni szükséges; de csak annyira, hogy a tőkének ne ártsunk, itt figyelmeztünk kell a természet törvényeire, s tudnunk szükséges, miként a szőlőnövény levelei, részint arra valók, hogy a fölemésztett tápszerkekből kifejlődött, s fölöslegessé vált elemeket elgőzöltessék (élvény viz stb.), részint pedig, hogy a légkörből fölvegyék a szükséges tápanyagot, minő például a szén-sav; ha tehát a tőkén kevés alacsonyra hagyott vessző van, akkor kevés a levél is, és így kevés azon eszköz, mely az életrendszernek kellőképp megfelelni képes lenne, miből önkint következik, hogy a vesszőket kellő magasságban, 3—4 lábnyira szabad csak megkurtítani, azokról pedig egy levelet sem szabad fölosztani.

E szerint tehát a jó vincellérnek arra kell törekednie, hogy mielőtt még a vesszők kellő magasságra fölönének, vagyis a mint ezt az idő engedi, tüstént megtörténjék a kigyomlás. Ezt ugyan még kötés alkalmával se szokás mindenütt tenni, mint az Érmelléken se teszik; de az azért szükséges, mert azt megérteni bajos lenne, hogy egy tőkén 8—10—12 vesszőnél többet hagyjunk a nélkül, hogy azokon termés lenne. Meglehet az oly vesszőket hagyni, melyeken termés van, és lehet egy-kettőt a jövő termés tekintetéből, valamint a levelek számának növelése végett is hagyni; de ezek száma nem fog 5—6-nál többre menni.

A mennyi munkába és napszámba kerül a gyomlás, annyival kevesebbe fog kerülni a kötés s kurtítás, s így a külön végzett munka által semmit se veszünk, hanem csak nyerünk. G. L.

Teendők a pincében.

A bor, — szőlővel rokonságánál fogva — midőn a tőke fakadni s a szőlő virágni kezd, mindig némi pezsgésnek indul, amit csendes forrásnak, vagy utóerjedésnek nevezünk. Hogy ily állapotban a bort lefejtani, de még feltöltögetni se tanácsos, azt borászaink tapasztalásból tudják; ennélfogva minden ily munkával sietni kell, mert a szőlővirágzás ideje közeleg, addig tehát készen kell lenni a pincében mindennel, s ez idő alatt, midőn az utóerjedés beáll, nyugalomban kell hagyni borainkat.

Ez idő szerinti teendők tehát a pincében következők:

1-ör: Ha szükséges valamely hordót lefejtani, azt most kell véghez vinni, de csak csendes, tiszta időben, mivel a szeles, esős időnek a pincelevegőre nagy befolyása van, mit a boron is észre-

hetni, mert ekkor zavarodottabbá lesz a bor; különösen pedig, ha lefejtjük, vagy butelliákba eresztjük, akkor tapasztalni fogjuk, mennyire változtatta színét a bor; mi onnan származott, hogy a megváltozott levegővel érintkezésbe jött.

2-ör: A feltöltögetést most kell elvégezni; de erre szintén tiszta időt választunk az említett okoknál fogva.

3-ör: Most már a külső levegő az eddiginél melegebb levén, mely a pincébe is behat, szükséges tehát annak behatását gátolni, vagyis a pincelevegőt mérsékelni. Tavasszal a pinceablakok nyitottak, ut engedtetik a levegő bővebb behatására; most azonban az ablakok s szelelő lyukak egy részét el kell zárni, szóval a légmérsékletet a pincébe akép kell szabályozni, hogy a Reaumur hőmérő szerint 8—10 foknál fölebb ne szálljon. Vannak pincék, melyekben télen át melegebb, nyáron pedig fölötté hideg a levegő, sőt némely pincében nyáron 3—4 fok a hideg, mi által a bor gátolva van fejlődésében annyira, hogy az ily hideg pincéből akár üvegekben, akár hordóban továbbszállított bor okvetetlen megtörik, habár több éves lenne is az. Az pedig nem lehet kellemetes sem a vőre, sem az eladóra, ha hibásan érkezik az eladott bor; de még kellemetlenebb, ha az üvegek szétpattognak, mi gyakori eset a túlságos hideg pincéből szállított boroknál, mivel a hideg levegő a bor utóerését elnyomta, s így mindig van a legtisztább borban is erjanyag, mely később a butelliákba fog erjedni, minek aztán zavarodás s üveg-törés a következése. A túlságos hideg pincébe jó lesz most több külső levegőt eresztetni, mit az ajtók, ablakok s szelelő lyukak kinyitása által legkönnyebben elérhetni.

4-er: A mostani időszak munkaszünetet enged a borásznak mindaddig, míg a kötés s általában a zöld munka be nem áll, ezt tehát a pince rendbeszedésére kell fordítani. Át kell most nézni a borok s hordók leltárát, azt ki kell javítani, vagy szükség esetében újat készíteni. A butelliás borok is számba veendőek s átvizsgálandók, és ha valamelyik butelliában rossz dugaszolás következtében penészedni kezdene a bor, vagy a dugaszolás hibás lenne, e bajokon elevekorán segíteni kell.

5-ör: Az eddig használatban volt minden edényt ki kell mosni, és most, midőn a levegő legszáritóbb, ki kell száritani, hogy penészszag vagy ecetíz be ne vegye magát valamelyik edénybe; minek azon rossz következése lenne, hogy attól később a bor is rossz ízt vagy szagot kapna. Az üres hordókat szintén rendbe kell hozni, melyeket, ha tiszták, újra meg kell kénezní s jól beakonázni, ha pedig nem lennének tiszták, akkor ki kell mosni, jól kiszáritani, s ekkor minden hordóba, terjedelméhez aránylag, egy darab kénszeletet kell elégetni, s úgy jól beakonázva használatig eltenni. A jól megkénezett s beakonázott hordó tökéletesen tisztán eláll még a pincében is úgy, hogy abba bármikor minden további mosás s tisztogatás nélkül lehet bort tölteni.

6-ör: Végre, midőn a pincében minden dolog bevégeztetett, a pókhálók leszedettek, a hordók megtöröltettek, s a pince is kisöpörtetett, igen célszerű egy darab ként meggyújtani, s a pincét azután bezárni; ez által a levegő tisztán marad, a penész s egyéb szag eltávolítottatik a pincéből. És ha így mindent rendbe hoztunk, nyugodtan foghatunk ismét a szőlőmunkához, mely a bekövetkező kötésnél, gyomlásnál s vessző-kurtításnál minden figyelmünket igénybe veszi. (G. L.)

Tárogató.

Helybeli ujdonságok.

— Mult szombaton ment végbe a Vrabély művész nővérpártól rendezett jótékony célú második hangverseny az ideiglenes színházban. A ropant hőség dacára is igen szép számú közönség gyűlt egybe. A művésznők előadásain észrevehető vala a tikkasztó hőség hatása; különben a jól választott műdarabok s énekrészletek több eleven-séggel előadva, sokkal zajosabb tetszésben részesültek volna. Bérczy Paula k. a. remek szavallata érezteté velünk, hogy a honleányi mély érzelem s magas szellemes lelkesültség minden körülmény közt bir azon varázserővel, mely a hallgatók kebelét tüde élénkségekben képes tartani. Kemény ur Kakas Márton „pro és contra“ költeménye előadásában oly otthonosan érezte magát, mint amilyen gyakorlott a köréhez tartozó társadalmi gyarlóságok fölfedezésében. — A kaszinó teremben tartott első hangversenyből a honvédségélyző tőke részére hiteles kimutatás mellett 15 frt 75 krt vettünk át, mely összeget az illető elnökségnek már el is küldöttük.

— T. háziasszonyainknak, kik gyümölcs-be-főzéssel foglalkoznak, egy új, tapasztalt sikertel-

lalmányról adunk tudósítást. A „Falusi Gazda“ című lapban mellékletül egy darab növény-pergament kaptunk, mely a gyümölcsös üvegek be-kötésére az eddig használt hólyag és vászon helyett egyedül megteszi a szolgálatot. Megkértünk egy derék háziasszonyt a kísérlet megtevésére, ami eddigelő igen jól sikerült. E növény-pergament 10 ujkr, s 12 üvegre elegendő. Használatnál meg kell nedvesíteni, hogy engedékenyebb legyen, s mi-helyt megszárad, az üvegen kihúzódik, mintha bőr volna. E papir helybeli kereskedésekben is kap-ható, s célszerűségben olcsó ára mellett az előbbi kezelésmódot sokban felülmulja. A siker közlésére fel vagyunk az említett lap által szólítva: kérjük tehát t. háziasszonyainkat a teendő kísérletekről bennünket alkalomilag szives tudósításaikkal szeren-cseltetni.

— Nálunk csak részben valósult azon jóslat, mit a régiek a Medárdnapi esőről tartanak; tikkasztó forróság váltá fel a komor esős napokat, s csak a hideg fordás vagy egy eltévedt szellő nyujt némi enyhet. A fürdésről eszünkbe jutottak fürdő-intéze-teink: birunk egy jó gőzfürdővel, hol nyáron át a hideg zuhany-fürdők is nem csekély mértékben vé-tetnek igénybe; továbbá van egy tiszai fürdők, s két uszodánk: egyik a Tisza innenső, másik tulsó partján, a két utóbbi fürdőkül is használatik. A tiszai-fürdő egy özvegy nő tulajdona; három tü-kőfürdővel bir, egy a nő-, kettő a férfinem szá-mára, van azonkívül benne meleg fürdő is. Különös ezen fürdő a meleg napokban, reggeltől estig tömve van vendégekkel. Két panaszt hallottunk azonban, melyeket az enyhet keresők érdekében el nem hall-gathatunk: először, hogy tisztátalan, pedig vízben nincsen hiány; másodsor, mikor városunk általá-ban tisztelt erényes hölgyei fürödnek, oda oly nym-phák is beocsájtának, kiknek kenyérkeresete épén a szemérmességnek ellentéte; miből aztán gyakran a jobbérzelműek megbotránkozására kellemetlen jele-netek fejlődnek. A tisztátalanságra vonatkozó ada-tokat még most elhallgatjuk, mert hisszük, hogy az erélyes tulajdonosnő a nagy elfoglaltság köze-pett is mindkét bajon mielőbb segít.

— A napokban egy fiatal ember a julius el-sején ismét huzásra kerülendő hitelintézeti sorsje-gyek biztosító szelvényeit — ugynevezett reservá-kat hordozott eladás végett. Egy ily reserva ára, mely egy egész sorsjegyre szól, helyben 3 frt, fi-atal emberünk azonban csak 2 frtéért árulgatja, s így a jutányosság által többeket könnyen jégre is vezethet. Szolgáljon ez a tán venni szándékozók figyelmeztetésül, hogy fiatal emberünk reservái nem egész, hanem csak egy negyed sorsjegyre szólnak, s így nem 2, hanem 8 fiba kerülnek; to-vábbá, hogy ily reservákat csak hiteles embertől tanácsos venni, kinek cégje elég kezességet nyujt arra nézve is, hogy szerencse esetében az eredeti sorsjegyet a reserva birtokosának kézhez is ad-hatja; minthogy oly eset is fordult már elő, hogy az illető reservák kibocsájtója az eredeti sorsjegyek birtokában sem lévén, a megvásárolt reserva tulaj-donosának a kívánt sorsjegyet át nem adhatta. Le-gyünk tehát ebben is ovatosak, s ne higyük min-den üzérkedőnek.

— (A lövölde ügyében.) Utóbbi számunk egyikében említők, hogy miután a lövöldei helyi-ség e célra már készen áll, az egylet legközelebb megalakuland. Tudunkra eddig 70 tag jelenté be magát ez egyletbe, s miután többek hozzájárulását is bizton reméljük, célszerűnek tartanók egy köz-gyűlés megtartását, mely az alapszabályokat ki-dolgozván, az egyletet minél előbb életbe léptetné. Mihelyt értesülni fogunk a közgyűlés határnap-járól, azt lapunkban azonnal tudatni fogjuk.

— Nagy Jakab tilinkótművész hazánkfia, ki a külfölddel is meg akarja ismertetni a tilinkó büvös hangjait, a napokban városunkon keresztül utazta alkalmával egy hangversenyt szándékozik rendezni. Utitársa, ki őt játékában zongorán kísé-rendi, Kaczér Ferenc a kolozsvári conservatorium volt tanára. A művészet barátainak előlegesen is figyelmébe ajánljuk e művész hazánkfiát.

— A „Szegedi Híradó“ mult évi tárcájában közölt pályamű: „A szerelem és házasságról“ Kees-keményen Horváth Döme lelkes hazánkfia által kiadva, külön kötetkében is megjelent. Kik e pá-lyaművet e lapok tárcájából ismerik, reméljük, mint önálló művet is kedvesen fogadandják; ára 50 kr.

— Tegnap délutáni 2 órakor egy gyermek a tanoda-utca jobb oldalán egy arra vágatva haladt kocsii lovai által elütött. Isten örködött felette, mert oly szerencsés volt, hogy sem a lovak, sem a kocsii rajta legkevesebb sérülést nem okoztak.

— Adakozások a szegedi iparossegédegylet számára: a mézárások céhe 10 frt, Hartz Mihály 1 frt, Szántó Leander 1 frt, Tukacs Imre 1 frt, Hencz János 1 frt, Ábrahám Mihály 1 frt, Kap-csándy Károly 1 frt, Pörtl Mihály 1 frt, Pásztory Imre 1 kötet könyvet adott, dr. Szabóky Adolf 10 füzet könyvecskét küldött.